

Inhoud

Steeds vlottere samenwerking met lokale partners

Naaiatelier eerste Afrikaans project

Reïntegratieprojecten voor mensen in gesloten centra?

Vraag en antwoord: Georgië

Caritas International Cel Vrijwillige Terugkeer

Liefdadigheidstraat 43
1210 Brussel

Anne Dussart: +32 2 2293604
Bart Cosyns: +32 2 2293602
Annelieke Carlier: +32 2 2293586
Thomas Jezequel: +32 2 2111052

reintegration@caritasint.be
www.caritas-int.be/reintegratie/

« Feedback van partners is belangrijk »

De samenwerking van de cel Terugkeer en Reïntegratie met de partnerorganisaties in de landen van herkomst verloopt steeds beter. Dat bleek tijdens een bezoek van een week van die partnerorganisaties aan België. “Het is niet altijd even gemakkelijk maar wel heel belangrijk voor zowel de mensen van hier als ginder om meer te weten over die landen. De officiële bronnen zijn niet altijd even betrouwbaar”, zegt Tigranuhi Tarakchyan uit Armenië.

Een week lang bezochten elf mensen van partnerorganisaties België om zich te informeren over de manier van werken bij ons en ideeën uit te wisselen. Ze kwamen uit Armenië, Servië, Montenegro, Oekraïne, Nederland, Duitsland, Portugal, Groot-Brittannië en Oostenrijk.

Vooraf de bezoeken aan de centra, onder meer het Klein Kasteeltje en een sociale dienst in Wetteren, vielen in de smaak.

“We wisten eigenlijk niet hoe het er hier aan toe gaat”, vertelt Tigranuhi Tarakchyan. “Het helpt ons bij ons werk om te weten waar de mensen vandaan komen bij hun terugkeer naar ons land. We beseffen nu beter wat hier gebeurt.”

Conditie

“En het is natuurlijk ook nuttig om mensen die eraan denken om te emigreren goed in te lichten. De condities in de centra zijn in de meeste gevallen weliswaar beter dan in de landen van herkomst maar vaak zijn ze ook niet zo goed. Mensen die naar België willen, kunnen maar beter op de hoogte zijn van wat hen te wachten staat”, zegt ze.

Norbert uit Duitsland had graag iets meer tijd gehad om te praten met de partner uit de landen waar de mensen naar terugkeren. “We hebben een aantal keren goed kunnen praten maar dat mocht wat mij betreft nog meer zijn. Het was een druk en interessant programma. Feedback van de partners is enorm belangrijk om ons werk te verbeteren. Hoe meer, hoe liever.”

Intussen denken steeds meer mensen erover om vrijwillig terug te keren naar hun land van herkomst. “Veel mensen twijfelen nog door de slechte situatie in Oekraïne”, zegt Anatoliy Kozak. “Maar ze hebben het ook in de westerse landen moeilijk. Oekraïners zijn in het algemeen nogal teruggetrokken en lopen niet over van zelfvertrouwen. Bovendien kennen ze Europa niet goed en zijn ze in hun nieuw land arm.”

Dezelfde situatie doet zich voor in Armenië. Bovendien komen er nog veel meisjes in de mensenhandel terecht. Daarom heeft Tigranuhi Tarakchyan in samenwerking met het ministerie van Onderwijs een programma opgezet om de leerlingen en de leraars in de school al te wijzen op de moeilijkheden bij een emigratie en vooral het gevaar van de mensenhandel.

Bewustzijn

“Veel mensen zitten in een uitzichtloze situatie en willen daarom absoluut naar het buitenland vertrekken. Maar ze zijn zich niet bewust van de gevaren. Zelfs de leraars niet. Daarom brengen wij die mensen op de hoogte van wat er allemaal kan gebeuren, welke organisaties er zijn om te helpen, enzovoort. We dachten eerlijk gezegd dat het gemakkelijker zou zijn om informatie te verzamelen. Maar dat is helemaal niet zo. Onder meer omdat niet alle officiële bronnen betrouwbaar zijn. Daarom is het ook belangrijk dat mensen daarbij geholpen worden”, besluit Tigranuhi Tarakchyan.

Sven Massart

Naaatelier van Faustine eerste Afrikaans project

In maart 2007 startte de cel Terugkeer en Reïntegratie voor het eerst met een dossier in Afrika. Het ging om de Togolese Faustine. Gemakkelijk was het niet maar nu heeft ze wel haar eigen naaiatelier.

Faustine is een moeder van drie kinderen en werd tijdens haar verblijf in België in de steek gelaten door haar man. Nadat ook haar asielaanvraag geweigerd werd, besloot ze om vrijwillig terug te keren naar haar geboorteplaats, de Togolese hoofdstad Lomé. Via haar sociaal assistente bij Fedasil kwam ze in contact met Caritas België.

Om Faustine bij haar terugkeer en bij haar reïntegratie optimaal te begeleiden, ging de cel terugkeer op zoek naar een nieuwe partner in Togo en die vond ze ook tijdens een ERSO vergadering in Den Haag.

Pierre van Caritas Togo nam de zaak met veel energie in handen. Hij nam contact met de familie en bereidde meteen de terugkeer voor. Dat was geen gemakkelijke opgave want haar beide broers verzetten zich tegen de terugkeer van Faustine. Zij vonden dat ze in België moet blijven om er geld

te verdienen voor de familie. Haar moeder en zus daarentegen steunden haar terugkeer, op voorwaarde dat ze niet bij hen introk met de kinderen.

Bij haar aankomst werd Faustine opgevangen door Caritas Togo en naar haar appartement gebracht. Het appartement werd - en wordt nog steeds - gehuurd door Caritas. In Togo kan iemand zonder inkomen geen appartement huren zonder garanties. Er moest dus zes maanden huur op voorhand betaald worden. Maar dankzij het contract met Caritas wordt Faustine behoed voor misbruik. Kort na haar aankomst startte Faustine met een opleiding van drie maanden tot naaister. Caritas maakte een budget vrij om drie naaimachines te kopen zodat Faustine bij haar thuis een eigen zaak kon beginnen. Caritas bleef haar volgen en zorgde voor de nodige raad en daad bij de opstart van haar naaiatelier. Met de rest van het budget kon de familie de eerste maanden zonder inkomen overbruggen.

Budget

Door die zes maanden garantie voor de huur moest er door Faustine gesnoeid worden in het budget voor haar atelier. De budgetten van de cel terugkeer zijn nu eenmaal niet onbeperkt.

Met nog drie dossiers in de pijplijn zou Togo in 2008 een van de belangrijke partners van de cel terugkeer moeten worden in Afrika. Door het vertrek van Pierre bij Caritas Togo, zijn we op zoek gegaan naar een nieuwe partnerorganisatie. Dat is de Franse ngo Pseau (Programme Solidarité Eau) geworden, die mensen brachten ons al een bezoek in Bruxelles. Het BCGO (Bureau de Conseil en Gestion et en Organisation) van Lomé aanvaardde om de dossiers van de microkredieten onder haar hoede te nemen. Het bureau zal de terugkeerders ook in contact brengen met plaatselijke verleners van microkredieten. Dat is onontbeerlijk om op termijn voor een echt geslaagde reïntegratie te zorgen.

Thomas Jézéquel

Reïntegratieprojecten voor mensen in gesloten centra?

Kunnen mensen die vanuit een gesloten centrum met het REAB-programma vertrekken, vragen om ook na hun terugkeer begeleid te worden bij hun reïntegratieproject? In principe wel. Caritas International heeft al enkele mensen die in 2007 vertrokken vanuit een gesloten centrum bijgestaan via het reïntegratieproject.

Toch kan men zich afvragen of reïntegratieprojecten in die omstandigheden terdege kunnen worden voorbereid. Kan men iemand die er uitdrukkelijk niet voor gekozen heeft om vastgehouden te worden met het oog op een terugkeer, kwalitatief bijstaan in zijn 'reïntegratie' in eigen land?

Caritas International is één van de NGO's die de toestemming krijgt van de Dienst Vreemdelingenzaken (DVZ) om mensen te bezoeken in de gesloten centra. De bedoeling is om mensen die vastgehouden worden als buitenstaander te informeren over hun rechten, over de redenen van hun opsluiting, over de stappen die hun advocaat heeft ondernomen in hun dossier en over wat ze verder kunnen verwachten. De nadruk ligt hierbij op de individuele mens of familie, er wordt gezocht naar de beste individuele oplossing in de gegeven omstandigheden. In bepaalde gevallen kunnen mensen ook vanuit de gesloten centra opteren voor een vertrek via het REAB-programma van IOM, mits de toestemming van DVZ. En heel wat mensen in deze situatie verkiezen inderdaad de voordelen van dit programma boven een vlucht met politiebegeleiding. In de praktijk is het echter niet altijd eenvoudig.

Familiehereniging

Zo was er onlangs een moeder met kinderen die van haar man werd gescheiden. De man, die niet dezelfde nationaliteit had als zijn vrouw, werd gedwongen gerepatriëerd naar land X. Om toch tenminste geholpen te worden na haar aankomst, tekende zijzelf in op het reïntegratieproject in haar land van herkomst, land Y, duizenden kilometer verderop. Caritas werd verzocht om het gezin te helpen bij haar reïntegratie. Nochtans was de eerste bekommernis van de familie niet haar 'reïntegratie', maar de noodzakelijke familiehereniging. Onmogelijk om dan uit te leggen dat er 'wel geld beschikbaar is, maar dat dit enkel aan reïntegratie mag worden besteed en niet aan vliegtuigtickets', zoals nu eenmaal per conventie met Fedasil is bepaald.

Het bijstaan van individuele mensen in hun moeilijkheden is onze opdracht. Het trachten oplossen van mensonwaardige situaties die door de overheid ten dele zelf zijn gecreëerd, is niet onze opdracht. Het gevaar bestaat dat we door individuele mensen te helpen, structurele problemen in stand houden.

Voorwaarden

De gesloten centra bestaan en er lijkt niet meteen een politieke beslissing in de maak om ze af te schaffen. En in individuele gevallen kan het reïntegratieproject wel degelijk een groot verschil maken voor mensen die zich in deze centra bevinden. Wanneer Caritas International wordt verzocht om mensen bij te staan die vertrekken vanuit een gesloten centrum, moeten we echter alleszins bepaalde voorwaarden stellen, zonder dewelke reïntegratiehulp geen enkel duurzaam perspectief kan bieden.

Eerst en vooral: kinderen en families horen, uiteraard, nooit thuis in een gesloten centrum. Reïntegratieprojecten dienen dus niet om de gedwongen uitwijzing van kinderen 'zachter' of 'humaner' te maken.

Er is een minimale voorbereidingstijd van één week noodzakelijk. De vertrekdatum moet kunnen worden uitgesteld indien meer tijd nog is om de terugkeer goed voor te bereiden. Momenteel is het zo dat, wanneer DVZ toestemt in een terugkeer via het REAB-programma van IOM, de vertrekdatum bij voorkeur zo snel mogelijk wordt vastgelegd en het praktisch onmogelijk is om, wanneer er een datum is vastgelegd, die nadien nog te wijzigen ("De betrokkene keert immers sowieso terug"). Afhankelijk van land tot land is echter méér of minder tijd nodig voor de lokale partners om de noodzakelijke praktische voorbereidingen te doen.

Voor Caritas International is het cruciaal dat de persoon in kwestie moet kunnen worden bezocht, zodat er rechtstreeks met hem afspraken kunnen worden gemaakt en belangrijke praktische informatie kan worden doorgegeven. Dat is nu al grotendeels mogelijk, maar er zou bv. kunnen over nagedacht worden om de betrokkenen ook te laten bellen naar hun thuisland, naar de lokale partners, naar de service providers voor meer informatie. Zeker indien er op het laatste ogenblik iets wijzigt (bijvoorbeeld de lokale partner meldt ons dat ze een half uurtje later zullen zijn op de luchthaven) is het nodig om de terugkeerders te kunnen bereiken.

Volgens de statuten van het REAB-programma staat de vrijwilligheid en de afwezigheid van elke vorm van dwang centraal. Mensen wiens reïntegratiedossier wordt voorbereid, zouden in principe dus minstens in vrijheid moeten worden gesteld vóórdat ze op het vliegtuig stappen. Tenslotte is het onmogelijk om mensen die niet willen reïntegreren bij te staan in hun reïntegratie.

En los van menselijke argumenten, nog even het volgende. In het Verenigd Koninkrijk heeft de overheid becijferd dat een gedwongen terugkeer gemiddeld ongeveer 11.000 pond (!) per persoon kost aan veiligheidspersoneel, bewaking, verblijf, transport, enzovoort. Aanbrengen dat bovenstaande eenvoudige voorstellen 'te duur' zouden zijn is een loopje nemen met de waarheid.

Vraag & antwoord

In elke nieuwsbrief publiceren we een vraag, die we ontvangen, in verband met terugkeer en reïntegratie en geven we er een antwoord op.

“Een Koerdische familie uit de Georgische hoofdstad Tbilisi heeft in maart 2006 een definitief negatief antwoord gekregen op haar asielaanvraag in België. De familie denkt nu aan een terugkeer naar Georgië maar zit met drie belangrijke vragen:

1. De man wordt sinds 2003 operationeel en met bestraling behandeld voor een schwannoom, een goedaardige tumor. Ook voor de ziekte hepatitis C volgt hij een behandeling. Hij vraagt zich af of die behandeling in Georgië op een even goede en betaalbare manier kan verder gezet worden.

We gingen voor deze vraag op zoek naar een antwoord bij het Georgische ministerie van Arbeid, Gezondheid en Sociale zaken en bij twee farmaceutische bedrijven.

Hepatitis C kan in Georgië behandeld worden maar is er wel heel duur. De patiënt gaat best eerst naar het ziekenhuis voor infectieziekten in Tbilisi om na te gaan om welk type van hepatitis het gaat. Daar zal hij een voorschrift krijgen. Nadien richt hij zich tot een van de farmaceutische bedrijven om er interferon, nodig voor de bestrijding van de ziekte, te kopen. Ze krijgen er ook korting voor een test en de analyse van het bloed (GEL 500).

Er zijn enkele farmaceutische bedrijven die het medicijnen interferon verkopen maar dat kost veel geld en de staat betaalt het niet terug. Bij Roche (+995 32 37 99 20) kost interferon 215 euro per injectie en bij Schering Plough (+995 32 91 47 14 of 8 93 25 97 53) ligt dat tussen de 128 en de 212 euro per injectie.

Meer informatie is te vinden op de website van het Georgische ministerie van Arbeid, Gezondheid en Sociale Zaken: www.mohlsa.ge/programs.php

2. Hun Koerdisch Jezidische origine bezorgde hen in het verleden behoorlijk wat problemen, zoals een moeilijke toegang tot de officiële instanties of ziekenhuizen. Zal dit bij hun terugkeer nog steeds het geval zijn, of is de situatie op dat vlak verbeterd?

‘In het algemeen is het veilig voor de Koerdische Jezidi’, antwoordt Agit Mirzaev, het hoofd van de Vereniging van jonge Jezidi in Georgië. ‘Ze worden niet vervolgd of gediscrimineerd.’ Toch is er reden tot bezorgdheid zoals een recente misdaad in het zuiden van het land aantoont. ‘Twee Koerdische Jezidi werden verdacht van de moord op een veiligheidsagent. Maar een getuige beweerde achteraf dat hij tijdens het verhoor gedwongen werd om de twee Koerden te noemen als daders. En toen de getuige gevraagd werd om de daders te herkennen, kreeg hij enkel foto’s van Koerdische Jezidi te zien’, vertelt Mirzaev.

Toch is deze praktijk eerder uitzondering dan regel. Mirzaev bevestigt dat het niet onveilig is voor de Koerdische Jezidi in

Georgië. De toegang tot officiële instanties en ziekenhuizen vormt geen enkel probleem. Er zijn in ieder geval geen gevallen bekend van mensen die geweigerd werden of waarbij men het hen moeilijk maakte op basis van geloof of afkomst.

Voor meer informatie kan men terecht bij Agit Mirzaev (+995 32 99 87 90).

3. De vrouw is twee jaar geleden in België getuige van Jehova geworden. Ze vraagt zich af of dit problemen kan veroorzaken bij de Georgische autoriteiten of de Georgische bevolking.

‘Tot 2004 kenden de getuigen van Jehova in Georgië ernstige moeilijkheden. Ze werden gediscrimineerd en die discriminatie werd ook gesteund door de regering’, vertelt Beqa Mindiashvili, een expert van het Centrum voor Tolerantie in Tbilisi.

‘Maar de situatie is sindsdien erg veranderd. Tegenwoordig treedt de regering openlijk op tegen elke vorm van discriminatie tegen de getuigen van Jehova. De vertegenwoordigers van de meest agressieve groepen zitten in de gevangenis. Er is dus geen bedreiging meer van de overheid.’

‘Maar de houding van de bevolking is niet veranderd’, gaat Mindiashvili verder. ‘En er zijn ook soms problemen met de media. Het feit dat je getuige van Jehova bent, zorgt misschien niet altijd of rechtstreeks voor problemen. Maar je geloof ook verkondigen wordt niet altijd getolereerd.’

Voor meer uitleg kan u terecht bij het Centrum voor Tolerantie in Georgië (+995 32 92 24 78).

Annelieke Carlier / Sven Massart